

Janez
Švajncer

Pobeg

Jutro je rodilo roso v tisočernih lučkah, zakritih v zavetju, ki ga ni ne čutil in ne dojel, da je tam od pravadnine in bo zmerom, če ne bo velike spremembe. Ta je mogoča, čeprav je Nostradamus ni napovedal, upošteva je potrebe na zemeljski obli. Ne sporočijo svojega prihoda, pustošijo divje in jim je malo mar za obzirnost glede vpeljave in rabe predpisov, zakonov, ukazov, priporočil.

On je bil obvarovan vsega tega.

V tem času in položaju. Pravzaprav niti ni sodeloval, da bi mogel dovoliti skušnjavi, naj sprejme ponujeno ali se upre s fizično močjo, ki jo je premogel. Postavljati se s tem ni bilo priporočljivo. Kdo bi trenil z očesom v njegovi pojavnosti? Don Kihot je odšel iz Manče, ker se mu je zahotelo junaštva. Zakaj torej on ne bi počel nekaj, kar je v osnovi tveganje. Če ne to – obsojeno na propad na samem začetku.

Njegov začetek ni premogel premice s točno določenim krogcem, od koder se je napotil tedaj in je to storil le enkrat, ne da bi bil pomislil, ali bi kazalo korak ponoviti, zastaviti drugače, morebiti trdneje in krepko napeti mišice, da ga bodo noge varno ponesle na pot. In nosile po ravnem, položnem, strmem.

Predstavnosti ni sprejel za popotnico. Iz glave je izločil miselno plimo in oseko. Nikar se obremeniti in si nadeti jarem. Vol ni bil in ne bo. Odločno prezira očimovo poimenovanje. Krohotal se je, hihital, rezgetal. Nabijal pest na pest in mu jih natresel kakor semenska zrna iz jerbasa: Vol! Vol! Vol! Zakaj pa? Samo zategadelj, ker ga ni spočel? Ker ni bil njegova kri? Za odgovor se nista dajala, ohranila sta zase in prežala, da se spopri-meta. Bi se, napovedovalo se je, ampak posredovala je njegova mama, očimova žena. Urno se je postavila mednju, pripravljena, da prestreže udarce. Vsa čast ji. Sam ne bi tvegala, ona je ustavila njegovega očima. Ocena odlično.

Nihalo: sem-tja, sem-tja. Vedno enako. Vdano posnemati, zoprno je, omrtvilo, za nirvano je prekmalu, noge mu koprnijo po tekah, počasni koraki napovedujejo splošno oslabeledost. Kičasto darilo z blesketom na soncu, s tanko plastjo magnezija v mesečini, s črnino v noči. Šumelo je, hrbotalo, bobnelo, se prevračalo. Nobenega postanka in premora, da bi se oddahnil in ves dobrotljiv poslal sveže zračne oblate požganim pljučam.

Hitel je in dohitel sam sebe. To mu zadošča, več ne potrebuje, prijateljstvo je njegovo, sklenjeno v neznani deželi, ki ji ne izmeri dalje. Nosi jo

in prenaša v možganskih navojih. Oplazilo ga je in potegnilo v vrtnec: sukaje proti dnu, ki mu ni izmeril globine. Vsrkavanje. Pogrezi počasni, zanesljivi. Živemu pesku se ni mogoče upreti, določeno je in zaman je naprezanje. Udi obmirujejo, kačji urok, miška sprejme voljno minevanje in prehod iz svetlobe v temino.

Bili so koraki iz počasnosti in skladnosti v spešnost: hitri teki brez filmske kamere in celuloidnega traku za pomnjenje zdaj in kasneje, sedanjim živim pričevalcem, poznejšim pripovedovalcem. Sam se je ponudil za daritvenega kozliča in v kali ovrgel očimovo izjavo: Vol! V tej besedi se mu je odkrilo bitje, ki mu ni maral prevzeti vnanje podobe, vokvirjene toposti, brezbriznosti, nemarneta. Tak se mu je kazal levi vol z vpreženim desnim, ko sta z ralom sidrala strmino lapornate zmesi.

Očim ni edini pospešil njegovega izginotja in gotovo ga ne bi bil odvrnil od tega; mama ni posredovala in ga skušala zadržati pod domačo streho, ker . . . Njeno pehanje je vsesala potka iz kuhinje po lesenih stopnicah. Škripaje tožeče so jo pospremile navzgor, enkrat iz potrebe, drugič tako, da jo je poneslo tja do strešnika, ki ga je privzdignila in skozi nastalo odprtino zajela s pogledom zeleno preprogo, položeno med drevesa in hiše. Iskala je nekaj določnega. Le kaj? O tem ni razglabljala in se spraševala, kako je bilo tod nekdam v davnem. Njega je privabilo prav to in je moledoval okoli nje, a mu ni potešila radovednosti.

Usločil je hrbet in se videl pripravljenega na skok: požene se proti njej in jo zruši. Kako bo padla po tleh? Mehko in sunkovito. Topo in mirovaje. Njen krik bo potišal vzdih in grgraje bo lovila dih, a ga ne bo ujela, ker bo že daleč zunaj nje in ga z ničimer več ne prikljče, da se vrne in ostane z njo.

V naslednji sekundi se je utišalo in zbledelo, kar ga je prešinilo in obletelo. Ne, ne more položiti roke nanjo, ona je njegova mati in mu ni prizadejala nič takega, da bi jo moral onemogočiti. Odpraviti. Zbrisati njeno pojavnost. Da ne bi ostalo sence od nje in nihče ne bi zatrdil, da je nekoč bivala pod to streho in postajala tod, kjer je tako tiho in tišino napolnijo žužnjavi žužki v enakomernih preletih in naletih, venomer v krogu, ki ga nikjer ni in ga nikoli ni bilo, da bi sledovi spominjali na elipsno krožnico, po njej pa rojevali pramene svetlobe in trakove črnine.

Vidno in nevidno, niti izostreno oko jih ni opazilo, teh nitk, visečih in nikoli mirujočih, čeprav so vetrovi obzirno spoštovali hišni red in huškali mimo odprtine v špranjasti steni, kakor da ni bila zaresna, ampak slepa, oznamovana s črtami, ki so ponazorile okrogolino in ji dopustile nedotakljivost. Mati se jih ni dotaknila s konci prstov, da bi roko razprla in z dlanjo podrsnila vsaj toliko po obodu, ki ga je izrezljal kdo ve kdo in kdaj, vsekakor davno zaradi trhlega lesa, da bi njen dotik pritegnil nase mrežasto zavesico in si jo prisvojil.

Pajek se je na skrivnem tramovem doskočišču smehljaj in se ponašal s svojim rodnom, ki ga je poslal prav semkaj k fantovi materi, da je prihajala občudovat njegov izdelek. A zaradi njenega fanta ga je obletavala skrb. Nikakor ni zaupal njegovemu početju, kajti pogledoval je pretirano očitno prav tjakaj v odprtino in ni mogel zanesljivo zatrditi, da se ne spozabi in

postori nečednost, kratkomalo tako na hitro in spretno sebi za potešitev strasti in njemu za odprtje rane. Fant tega ne dojame. Kdo naj mu pove, zakaj pajek plete mrežo, četudi je osamljen v tem prostoru? Ne, glede tega se med njima ne skuje prijateljstvo in tale žena njemu, pajku, ne bo ustregla, da bi fanta odvrnila od sedanjega koraka. Korakov je bilo več. Pajek je slabo videl, a razločno slišal njihove dotike na stopnicah.

Vrtenje, odvijanje možganskega traku. Ni bilo pomoči in ne kljubovanja matere. Zateglo mu je vezala besede, da so se spoprijele in se jim je pomešal pomen, zabrisal, kadar pa ni jasnosti, je težavno slediti klicu, ki mu ga je pošiljala iz ust. Glasilo se je zamolklo, ohriplo, čeprav ni stala na vhodnih vratih, kjer je prežal veter in potrpežljivo čakal na priložnost, da škrtne kljuka in sprostí leseno pragrado v nihanje.

Takoj v tem hipu, skoroda in časovno natančno je čakajoči veter planil v notranjost in obletel škaf, da je materi roka zadrhtela in je zajemalka potonila v vodi. To je prinašala po strmini od izvirka, ki je bil skop, vendar dovoljšen za družino in živali; moča je dotekala v skromni količini in v jami dosegla zmeraj enako višino.

Prihajal je tja in se ni nagledal rahlega valčkanja na gladini, ker ga je prignala radovednost, ali se bo izpolnila napoved. Izrekel jo je pritlehni iz koč na gozdnem obrobju. Zakaj prav on? Zato, ker je podnevi in ponoči prečesal potke in neshojenine med drevesi in grmiči in je o njem šel glas, da se pogovarja s polži in jih spodbuja, naj bi pohiteli na goro h kralju, ki je iz njihovega rodu in ves v belem od rožičkov do repastega krmila. Sam ga je videl in se z njim pogovarjal pa zvedel, da v jami z izvirkom domuje povodni mož, ki bo, ko napoči njegov čas, z rameni povečal jamo in poslal vanjo vodo iz globine zemlje. Tedaj bo hudo, da nikoli tako, in rešili se bodo le nedolžni. Ker teh ni ne tod in ne drugod, bo sledila pogibel, strašnejša od tiste v pradavnem potopu, ki ga je preživel Noe in tisti z njim na ladji.

Premešalo mu je misli in poslalo izvidnika, da oceni položaj. Izvidnik je bil sam, pognan v dir. Preskakoval je šope trave in krtine, kar mu je bilo v veliko veselje in si je zaželel, da bi skočil visoko in preskočil oblak. Predano je jadral nad njim, čeprav mu ni naročil, naj bi ga bil pospremil, sam se je ponudil, in ker je to storil, ga ni oviral, naj plove in ustreže vetru, ki je postajal vse bolj predrzen in se obešal na drevesa, da so mu nudila vejnate pahljače. Vsiljivo so mu jih ponujale, a jih ni sprejel in ni se izognil njihovim dotikom, dopustil jim je, da so ga krcale v obraz in udarjale pečate v razgreto polt. Bilo mu je vroče in dihi so majali srce, da ga je čutil pod vratom. Kljub temu ni postal niti za hip, tekkel je in se veselil zelene preproge trave, ki je valovila brez premora in se zgrnila povsod tam, kjer so jo obiskale krtine.

Hitel je in odhitel iz sebe. Tedaj ni bilo jasnine v njem, možgani so lebdeli v praznem prostoru in pod lobanjsko skorjo je votlo odmevalo, ničemur podobno; ni pomnil enakega občutka, ki se ga je lotil in oprijel. Toda ni pomislil na to, da ni več on, da je v njem nekdo drug, neznanec, približal se je neopazno in se polastil njegovih čutov. Naj mu bo, ne kliče ga

na zagovor, vsaksebi sta, ujeta v kletko, ki ji ni mogoče izmeriti dna, nizko spodaj brbra sunkovito in nič pojemajoče. Vodovje pod temnico, iz katere ni izhoda, le ždenje med ovlaženimi stenami. Skrivnosti na dvoru ruske cesarice Katarine II. Hlastno je prebiral zvežčiče in jih zatikal za pulover, da jih je zakril pred očimom, ki je pred vsakršnim pisanjem bežal ko hudič pred križem.

Zgodbe in prikazni so dotekale v čute in mu jih rahljale. Kljub temu ni pritrdil materi, ki mu je dejala, da je zato tako občutljiv in zamerljiv. Kaj pa mu je storila, da plane za vsako malenkost? Mar ona nima pravice, da ga opozori in posvari, kadar jo obide, da on ne ravna po svoji pameti in počne neumnosti, sebi v škodo in njej v premislek, da se mora bati zanj. Ker je ponovila, jo je posmehljivo zavrnil, da si izmišlja strahove tam, kjer jih ni, in naj komu drugemu deli nauke, on jih ne potrebuje, dovolj je velik in zrel, da sam premisli, kako bo ravnal in kaj počel.

Začetek prepirljivosti je nastopil, toda odnosi med njima se niso prevesili v sovrašтво kakor z očimom.

Načenjal mu je misli – v družini in na samem, kolikor mu je tedaj bilo dopuščeno. Zakaj ga je položil na trebuh na klop? In postal mučitelj? Sebi v zadovoljstvo, njemu v ponižanje? Trpel je telesne in duševne muke. Oboje je bilo boleče, telo bolj kot duša. Ta je ždela in ni marala takoj sodelovati, ker še ni napočil njen čas in se ni otrešla radovednosti, ali se bo očim še česa domislil in dodal sedanjemu. Bilo je tako. Iz oči so mu švigali bliski in iz ust se mu je usul krohot, ko je rezgetaje zahteval, da zajaha klop. Ker je okleval, je zavpil nečloveško: Takoj gor! razširil komolca in prste na obeh rokah poslal v kremplje. Naj bi se mu uprl? O ne, povzročil bi nov plaz podivjanosti in hudo bi se mu pisalo, saj mu sam ni bil kos, mati pa se ni drznila približati in poseči vmes. Tudi njej ni prizanesel, kadar ga je popadlo divje in mu iz glave pregnalo pamet, ki je preskočila dvorišče in zbežala v skrivališče.

Bilo je oddaljeno in vendarle blizu. Na dotik. Vračalo se je in popolnoma nemočen se je vdal in cefral nadrobnosti. Dogodek za dogodkom kakor na obpotju z marjetico, ki ji je trgal lističe in se spraševal: Zakaj moram leči na klop? Zakaj me tepe? Samospraševanje mu je oživljalo prizore za hišo na presledku med grmom španskega bezga belih cvetov in žično ograjo, varovalko četvernih vrtnih gred.

S sosedovim hlačnikom sta sedela na kamnih nad potokom in ogledovala plavajoče ribe. Ugibala sta, ali bodo omagale, obmirovale in si nabrale moči za nadaljnje podvige. Očim ni maral slišati o tem in mu je s prsti oklenil vrat in tiščal pred sabo do klopi, kjer je sledil obred tepeža. Samovšečni kaznovalec se ni zadovoljil z odprto dlanjo, rokohitrsko je pritegnil žilavko in mu jih naložil. Mest ni izbiral, padalo mu je po zadnji, hrbtu, nogah. Nabijal je krepko in udarce pospremil z zaničljivkami, kakor da so pred njim konji in voli, ki nočejo speljati po klancu otovorjenega voza.

Zajedalo se je vanj vedno močneje. Tedaj še ni dospelo do mehanizma, da bi sprožilo naboj in drobce nasulo v očima in ga ugonobilo.

Lebdelo je v zraku in ga gostilo, da so bili vonji zadušljivi in ga je silil

kašelj. Mati je hodila za njim, podobna senci. Povešala je glavo, a toliko je videl njene oči in razbral iz njih, da so leski motni, na meji obupa, kar je potrdila z rokama. Prsti so ji šli v pesti in te so se, kakor so se naglo zaprle, takoj razprle, zaradi previdnosti, ki je nikoli ni bilo dovolj, kajti očimov risji pogled je prebadal njo in njega, sluteč njuno zbližanje. Napovedovalo se je, toda ni se izpolnila želja, ki ju je prevzela, in sta se čutila prikrajšana in oropana za nekaj, kar ju je družilo in ni bilo izgovorjeno.

Povezanost zajame čute in kroži po miselnih zavojih, silno, močno in sunkovito obstane sredi hitenja in približevanja, zato ne dospe na končno postajo in kleca, kakor se je dogajalo njej, kadar je zrla na prizor za hišo med bezgovim grmom in plotom, in nanj, ki je sprejemal očimove udarce.

Mati in sin – preganjani zveri v domačem brlogu, ki ga je očim spremenil v zverinjak. Nebo je molčalo in pošiljalo na ogledе oblake. Zelo se jim je mudilo s tega prizorišča; tako naglo so odpulili, da so napolnjene cisterne ponesli k dobrim ljudem in jim zalili polja z žejnimi pšeničnimi klasi, s koruznimi stebelci, krompirjevimi gomolji, fižolovimi stroki, in vrtove z rdečimi vrtnicami in zardele in nedolžne nageljčke, ki so v špalirju pospremili sredinsko potko med gredami, obloženimi s solato, čebulo, česnom, peteršiljčkom, zeleno, kolerabo, cvetačo, paradižnik pa, nagajivec, mrazovi so mu pobrali rdenje.

Nizal je dogodke v spominu in venomer pristal na tem prostoru za domačo hišo, kjer je doživljal križev pot. Najsi je zaprl oči in tiščal veke, da tema zakrije minulost, jo je obujala svetloba. Ali pa ni bila to in si je le domišljjal o njeni predstavnosti, da se kaže prav tako. Sprejel bi jo bil, ko ne bi bilo njega – očima. Pojavljal se je, ampak ni bil več tako nasršen in zloben in krvoločen ko tedaj na samem v zatišju. Čutil je olajšanje v sebi in odstranjena je bila sled, ki je ostala v njem in za njim. Zdaj, to minuto, je pogledal na zapestno uro, čeprav je prekršil pravilo in se premaknil pa postal tarča neljubim očem.

Obletel ga je občutek, dotlej neznan. V tem hipu se ni domislil, da je bilo povezano z njegovim očimom, in tudi ko bi bilo, ga novica ne bi bila dosegla, da je končal pod tramom na podstrešju. Nikoli ni zvedel, koliko časa je ostal v družini s pajkom, ki je omrežil okroglo lino v steni, in z vetričem, ki je božajoč ovijal zunanost hiše in previdno krožil pred lino, da so si pajčevinaste nitke nadele srebrno barvo, kakor so bili angelci in razpelce na pokrovu krste, kamor sta očima položila soseda, oče in najstarejši sin.

Spremljalo ga je povsod in ni iztrgal iz sebe. Spet se je ponovilo nekdanje: moral je čakati, da je doteklo v njegove čute in se jih trdno oprijelo. Vplivale so spremembe položajev in rezka povelja z zahtevo, da pozabi nase in tole pred sabo, kjerkoli je, ali med drevesi ali na čistini, počisti, kajti zato je tukaj in ne zaradi sebe, kar je že večkrat potrdil s svojim ravnanjem. Dotekalo mu je v ušesa in oplazilo bobniča, odvrгла sta zlovoljne pripombe in ukaze kakor divje meso, ki se samopašno bohoti in osvaja zdrave telesne okončine.

Ali je bilo v ozračju ali na tleh? Begalo mu je misli in jih zmeraj znovič

pošljalo sem in tja. Tukajšnje je doživljal neposredno in ga ni toliko pritegnilo, da bi se bil postavil v soho in obdal s kamnitimi stebri in šopkom travniških cvetic na znožju. Prikazni so zniknile in takoj zbledele, ono drugo, tam za domačo hišo, bi morala zakriti daljava in zbrisati sledove. Pa jih ni, bili so in postali znamenje, ki ga ni mogoče odstraniti s prebarvanostjo in z izrutjem, ker so pomnik vseh in vsakega posameznika.

Prihajalo je spoznanje. Počasi in dovolj naglo, da mu ni ubežalo in bi bil moral poiskati konce nitk in jih splesti v debelo, vseh tovorov zmagujočo vrv. Odmaknjenost se mu je kazala lepša od tedanje, ki jo je doživljal in mu jo je očim oživljal s ponavljajočimi se udarci. Cvetele so mu modrice. Očimu je žilavka zvesto služila in ravnala, kakor je to pričakoval od nje. Iskala je mečine in pazila, da ni zasekala rane. Kljub temu je bila poplačana za natančnost, saj je z vsakim dotikom rojevala bolečino. Pekočo so mu omilili lapuhovi listi. Bili so v manjšini, a zadovoljil se je s temi, ki jih je nabral na dvorišču in nad vrtom. Polagal jih je na dlan in oboje pritisnil na boleče mesto. Delo mu je prijetno in blažilno hladilo nabreklo kožo, da se je usedla in ne razpočila, kar je nakazovala s svetlo rdečo barvo. Njega ni vznemirila, materi pa je zdrsnil čez ustnice krik, ko je slekel srajco in je zagledala njegov razgaljeni hrbet. Približala se mu ni in skušala potipati podplutbe, ki jim je svetlost pokrila temina, da so se ji nevidne razbeljene konice zarile globoko v notranjost in jo poslale v gibanje. Ni vzdržala pogleda, morala je proč in si odpomoči, ker ji je bilo, da bo omagala in se zrušila v zdrizasto blato, ki ga je namesil naliv dežnega oblaka prav to uro, ko se je dogodilo na tisti klopi tolikokrat ponovljeno in nikoli končano med očimom in njim.

Širokih oči je poslal pogled za materjo, a ni je iskal, lotilo se ga je malodušje, in ko bi se bila obrnila proti njemu in ga poklicala, naj bi pohitel, da skupaj utečeta v zavetje, pač nekam, ga ne bi bila premaknila niti za ped. Kjer je stal, je hotel ostati, kajti za steno hiše se je glasilo:

– Pridi potiho, stopaj po prstih, da te očim ne sliši. Ne bo ti hudo, napor boš zmogel z lahkoto. Samo nekaj stopnic, strme so, a ti jih boš premagal in se vzpel od tod. Ko boš gori, narediš le nekaj korakov in dospeš do trama. Lestev je prislonjena, stoji trdno, ne bo se izmaknila in te stresla s sebe. Prečke so presušene, toda ne boj se, ne izpadejo, nameščene so varno in te ponesejo še više. Tja si želiš, čeprav ne priznaš, da je to tisto, kar te bega in odvrča, da se iščeš in ne najdeš. Ko si že na dotiku oprijemališča, se kovinska palica zavrti in odvrta nekam, da zaman prožiš roko in ti prsti grebejo v prazno. Zdaj si obvarovan tega, kmalu boš prost, popolnoma in za zmerom, samo . . . Ni potrebno veliko, majčkeno napreznje zadošča in že boš sam svoj gospodar, nič več odvisen od očima. Kdaj ti je bil naklonjen? Prizanesljiv? Razumevajoč? Ni-ko-li! Slišiš rajsko glasbo? Naj bodo trobente angelcev, harfe nedolžnih deklet, karkoli že – tvoja ura odrešitve je tukaj. Sprejmi ponujeno, ne odkloni daru, enkrat je in neponovljiv, doživel ga boš sam, brez tuje pomoči, in ne boš klical nobe-nega, da bi ti pomagal, dovolj močan si in zmoreš, samo ne oklevaj in preloži na drugič, zdaj je pomembno, takoj, drugače bo prekasno. Kje si?

Slišiš ali ne, ker se ne odločiš in ne premakneš, samo postajaš in ne veš, kam bi se odpravil in kje si izbral primerno točko, oprimek, zavihtiš vrv, jo okleneš okoli tramu in si pripravljeno zanko natakneš naglo, da ne občutiš pritiska, ki ti ovije vrat in te pospremi onkraj, kjer ni očimove žilavice in njegovih rjovečih kletvic, le ti si boš uravnaval smer in cilj, po svojem preudarku. Najsi bo premišljen ali nepremišljen, nič zato, ukrojen bo po tvoji meri in okusu, to pa je tisto, kar pogrešaš in zaman iščeš v dneh s soncem, z dežjem, vetrovi, s snegom, strelo, z bliskavico in z utrjeno zvezdo.

Lahni toni in spevnost, krožeče v njem in segajoče globoko noter. Bilo mu je lepo, prelepo, dotlej neznano, želel si je trajnosti, naj bi se ne nehalo, potrebuje to, lačen se teši in ne dojame spremembe, novo je, popolnoma nepričakovano ga prevzame in pelje mimo očimovega sovraštva in materine plahosti. In moč se mu pretaka po žilah, čuti jo v rokah, nogah. Prsti so pripravljene na spoprijem, ne bodo mirovali pred očimom, ko bo zarjul nečloveško nad njim in zahteval, da okobali klop in leže na trebuh. Obstal bo in se smehljaj, kar bo podžgalo izzivalca in potem bo sledilo zadnje dejanje, ki se ne more končati veselo, tudi ne žalostno, ampak tragično, in še to ne za splošno rabo množice, le zanj, ki mu je prizadejal toliko gorja, da ni moglo ostati spravljeno v zabojniku z neprebójnimi stenami.

ONA ga je obvarovala pred usodno odločitvijo o samem sebi, da ne bo več sedanji in odhaja v neznano. Šla je poleg vrtno ograje in pogledovala proti njemu. Začutil je to, dotaknilo se ga je in v njenem pogledu je bilo veliko več kakor v materinem pogledu. Kaj neki? O tem ni razglabljal, prebudila je ljubezni željnega spečega fanta. To je bil on, zagrenjen, samotarski, sprijaznjen s svojim položajem v oddaljeni hiši: španski bezeg, zatišni kot, klop, očim, žilavka.

Posijala je nanj z žarkom upanja, da ni tako brezupno, kakor se mu je dozdevalo. Nenadoma se je čutil v prerobenju, kakor da je slekel kožo – kače se levijo na soncu in v vročini, njemu pa je bilo vseeno, da je zavesa dežja bila po strehi hiše in krošnjah dreves. Ravno tedaj se je namerilo, da je očim rohnel in se znašal nad vsem, česar se je dotaknil: kamnov na potki med hišo in gospodarskim poslopjem, kjer so se krave ponašale s telički in jih v znamenje dobrotništva obdarile z najboljšim mlekom, tesarske kože, ki je vdano čakala, da jo obloži z bukovo cepanico in ji da okusiti žagino zobje, tnalca s sekirino ostrino v lesnem kivu. Podivjaj in divjaj, mu je privoščil šepetaje in pregibaje ustnice, a ni bilo le to, bilo je veliko več in usodno za njegovo počutje. Kakor da je obrnil list svoje mladosti: preplavilo ga je spoznanje o nečem, česar ni pričakoval, morebiti le slutil. Da, zanesljivo je bilo slednje.

Naj bi si podrsnil z dlanjo po čelu in pregnal misel nanjo? Ni mogel, nikakor mu ni uspevalo, bila je tukaj in prihajala k njemu, čeprav ni bila resnična, toda njega je obšlo, da je pred njim in ga vabi k sebi, ne bo se obotavljal, pridruži se ji in jo pospremi. Kamorkoli. Kakor bo dejala, tako se bo zgodilo, ustreže ji, ker mu je prinesla sporočilo, ki se ga ni nadejal. Moralo se je dogoditi, bil je skrajnji čas, zadnja ura, kajti drugače bi ga

zadelo tisto grozljivo, ki se je prikradlo v njegove misli in jih nikakor ni več odpodil, že kar nasilen je postal in zahteval, da ga nehajo zasledovati, ker trpi muke. Dovolj mu jih prizadene očim, naj mu še ona dodaja svoj delež, ne, prosim, prosim, je šepetal in si kljub temu silno želel, da bi se pojavila. Znenada, padajoča z neba, poganjajoča iz tal, od koderkoli, samo da bo poleg njega. Zakaj? Zakaj? mu je brenkalo možgane. Zato vendar . . .

Zareza, premor, odpočitek, prostor za premislek, za obnovitev njenega hoda mimo vrtnih ograje. Tamkaj je bila resnična, mila, ljubka, namagneta. Pritegnila ga je neomajno in si prilastila njegovo veno, ki mu jo je ponesla v srce in se namestila najprej v levem, nato v desnem prekatu. Česa podobnega ni bil doživel, in ko je tedaj zrl za njo, je lovil njene korake. Vedno hitreje je premikal noge, da bi jo dohitel, preden jo razkošatene jablane popeljejo za vrata domače hiše. Zaman, zakasnil se je zaradi vej, sklonjenih nadenj, in vejic, ki so mu pahljale vroča lica. Nastali hlad mu je prijetno del, a bilo je le bežno slepilo in napoved, da je zgorel ogenj, ki ga ni mogoče pogasiti do pepela. Buhtel je silno in ga zajel v celem, da ni ostal košček, poimenovan razsodnost in bi mu bil v oporo, da pravilno oceni stvarnost. Kazala se mu je v tisočerih podobah, v nobeni oprijemljivi, da bi ga obvarovala pred pogubo. Slutil jo je, čeprav ji ni določil vsebine in razsežnosti zaradi tavanja.

Bilo mu je, da brodi po deroči vodi, ki mu bñje v noge, jih spodnaša in naravnava proti vrtincu. Priteg v globino in sunkoviti vrtljaji za večno temo. Nikar tjakaj, prekmalu je, noče v nezavedanje, ljubše mu je sedanje: žgoče, pekoče, boleče. Kljub temu vztraja, ker mu je prijatelj veter, zaresni – tolikokrat mu je blažil bolečino – samo nekaj korakov tja za hišo, na odprt prostor, kjer ga je vsega popahljal in ni zahteval niti zahvale niti plačila za uslugo. Postala sta nerazdružljiva in varovala skrivnost, ki je bila le njuna in je ni zaupal materi, očimu sploh ne, naslajal bi se bil in se z zaprto dlanjo trkal po čelu. Tega ni pospremil z besedo, oči so mu sporočale zlovoljnost, nosečo puščico za smrtnosen sunek.

Ona ga je opazovala in bilo ji je nerazumljivo, sprto z verjetnostjo izmišljije. Nikjer ni uzrla česa podobnega, zato jo je tolikanj bolj pritegnilo in uklenilo. Čutila se je navzoča in zamenjala njega, ležečega na klopi. Obrnjen na trebuh? Pripet s hlačnim pasom? Tlačan v preminilem srednjem veku, predan na milost in nemilost mogočnemu graščaku, biričem.

On ni vedel, ali bo ona dejala: Ljubim te, mu ponudila ustnice in podarila rožo, brstečo in odpirajočo se v cvet, ki ga varuje za velik, največji dan. Všečnosti ni zanikala, lahko bi ga bila sprejela za sobesednika in hrepenela po bližini njegovih korakov, dihov, hitečih in mirujočih prstov.

Pogledi obeh so se ujeli in pritegnili misli in čute. Samo ti, s tabo danes, jutri in naprej. Marmorna plošča in klesan granit se nista pojavila, ker ju ni dosegel domet njunih predvidevanj o znanem in dognanem: vse mine. Mar jima je bilo vzdihov polno jecanje tarnajočih, ki niso poznali drugega kakor to, da so tožeče napovedovali svoje skorajšnje minevanje in si niso priznali smešnosti in nebogljenosti, ker to ponavljajo prečesto in že sami več ne verjamejo, da se bodo izpolnile njihove napovedi.

Njega je omamljal nepoužit napoj in mu zbuja nepotešeno slo, da uzre njo, ki ga je z nezadržno močjo pritegnila in vabila k sebi. Silno si je želel srečanja v dvoje, kjerkoli, četudi samo toliko, da se ošineti s pogledi in bo z njimi potrjeno poročstvo sedanje in kasnejše trajne povezanosti.

Svojo prihodnost je vtikal v sanje, najlepše v nemirnih nočeh, ki jih je porodila očimova žilavka po hrbtni strani njegovega telesa, da je, prebujen, hrepenel po vrnitvi in ponovitvi sanj. V njih mu je ona prihajala naproti hiteča z vihrajočimi, spuščeni lasmi in vsa v belem med marjeticami in petunijami. In tisto v njenem pogledu! Kaj je bilo to? Zakaj se ga je lotil nemir in v nasledstvu dvom? Nezadržni srčni tajfun, vihraje, lomeče, pre- vračaje, teptaje.

Naj bi ga osrečila in mu izpolnila veliko željo? Kako in zaradi česa? Ali zategadelj, ker je prihajal v pušpanovo živo mejo in se skrivaje družil z grmiči? Opazila ga je in pričakovala, da jo pokliče, potih, da ne povzroči hrupa in požene skozi vhodna vrata očeta, ki je pazil nanjo kakor pred desetimi leti, ko je začela hoditi v prvi razred osnovne šole. On pa strahovlečec. Če se noče oglasiti, naj si vzame v zakup svojo nezrelo trmo. Tako iz njega ne postane fant z nujo po ljubezni. Z njo. Če se sramuje izreči na glas, izvoli, na levo okrog in nazaj, od koder si prišel. Še malo oklevaj in bom jezna, je poslala šepet čez ustnice, a od okna se ni odmaknila in pustila oči na špranji, ki je odkrila njenemu pogledu njegovo sklonjenost v pušpanu.

Predajal se je kritju v domnevi prednosti pred njo, ki ne vidi njega, on pa jo ima na očeh, kukalce na vratih.

Zmota, zmota obeh.

Mejilo je na nepojmljivo ravnanje, vendar drugače ni moglo biti, počela nista nič nenavadnega, tako sta čutila in se predajala čakanju, da bo ljubezen med njima zacvetela sama od sebe.

Bili so zadržki, nekolikanj opravičljivi, še bolj nesprejemljivi. Zvod se ni premaknil in sprožil bodisi deročo vodo ali ožarjeno lavo. Prav zategadelj nista nizala očitkov in se bodrila, da sta popolnoma neizkušena glede porajajoče se ljubezni. Ta ni bila enako porazdeljena. Njega je zajela, njo zamajala.

Zavito v meglo. Dojel, ne domislil. Zgodilo se je naglo, preneglo in odbegnile so mu misli v neznano, kamor ga je popeljalo popotovanje. Nekaj se ni ločilo od njega. O tem ni premišljal, ker bi bil moral postati, se obrniti in vrniti na izhodišče: v domačo hišo. Nikar tja! Nikar tja! Opozorilo od povesod, najsi je stal, sedel, se poslanjal na prečko.

Glasov ni razločil in mu je bilo malo mar, ali so govorica, petje, svarilo, spodbuda. Ostajali so za njim razmaknjeni, čeprav si ni z Mojzesovo palico utrl prehoda po morskem dnu.

V ždenju je opustil resničnost in obiskal kralja Menelaja in lepo Heleno, Romea in Julijo, Prešerna in Primčevo Julijo, Petrarka in Lauro, Orfeja in Evridiko. Zvrstili so se plesaje brez odpočitka med obeliski, popisanimi z grafiti, katerih gesla so povečala ljubezen v vseh obdobjih človeštva. Iskal je sebi in njej namenjeno sporočilo in ga našel:

TI SI MOJA PRINCESA – JAZ TVOJ PRINC

Dovolj jasno in razumljivo. Četudi nisi iz kraljevske hiše, ti ovijem čelo z vencem, vrednim visokorodnega naziva.

Pregibal je ustnice, ponavljal in se bodril, da se prebije skozi daljavo. Mora od tod, ker ne more več. Dovolj mu je pohodov in spopadov v deželi, ki je poprej ni slutil in ne ponujal sovraštva.

Njej bo dejal, da je zaslužna za njegovo avanturo in ljubezen. V strmeče oči ji bo s svojim pogledom nasul sporočilo: VSE JE MOGOČE.